

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obhajoba při zahájení trestního stíhání

Zahájení trestního stíhání je pro obviněného klíčovým momentem přípravného trestního řízení: jedině po zahájení trestního stíhání může být obviněný vzat do vazby, mohou být na jeho majetku zajištěny nároky osob uplatňujících práva poškozených, a až zahájením trestního stíhání u něj vznikají důvody nutné obhajoby a právo nahlížet do spisu ve věci vedeného. Jak se může obviněný a jeho obhájce v kritický okamžik zahájení trestního stíhání bránit proti nezákonnému postupu orgánů činných v trestním řízení?

Už po dobu více než dvou dekad jsou tuzemské policejní orgány povinny o zahájení jakéhokoli trestního stíhání rozhodnout usnesením. Výrok usnesení přitom musí vždy obsahovat dostatečně určitý popis skutku, ve kterém policejní orgán spatřuje naplnění znaků trestného činu obviněným, tak aby tento skutek nemohl být zaměněn s jiným, a dále zákonné označení trestného činu, kterého se měl obviněný dopustit jednáním popsáním ve výroku usnesení. Obviněný musí být v usnesení o zahájení trestního stíhání označen údajem svého jména a příjmení, dne a místa narození, svého zaměstnání a bydliště, popřípadě jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. V odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání je pak policejní orgán povinen přesně označit skutečnosti, které odůvodňují závěr o důvodnosti trestního stíhání obviněného.^[1] Opis usnesení o zahájení trestního stíhání je policejní orgán povinen doručit obviněnému nejpozději na počátku jeho prvního výslechu, a do 48 hodin také obhájci obviněného.^[2]

Proti usnesení o zahájení trestního stíhání může obviněný podat stížnost, a to do tří dnů od doručení opisu usnesení u policejního orgánu, který usnesení vydal.^[3] Stížnost nemá odkladný účinek a účinky zahájení trestního stíhání do doby rozhodnutí o stížnosti tedy trvají. O stížnosti rozhoduje státní zástupce vykonávající nad přípravným řízením dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, k němuž tento státní zástupce dal souhlas nebo pokyn, pak o ní rozhoduje jemu nadřízený státní zástupce^[4]; zjednodušeně řečeno, o stížnosti vždy rozhoduje orgán činný v trestním řízení nadřízený tomu, který se na vydání usnesení o zahájení trestního stíhání sám přímo podílel.

Stížnosti lze spojit s jejím podrobným písemným odůvodněním. V praxi však policejní orgán běžně akceptuje postup, kdy obhajoba stížnost odůvodňuje až dodatečně poté, co policejní orgán obviněnému nebo jeho obhájci umožní nahlédnout do spisu a pořídit si jeho kopii. Toto právo totiž obviněnému náleží právě od okamžiku zahájení trestního stíhání.^[5] Výslovnou oporu v trestním řádu přitom nemá v praxi častý postup policejního orgánu, kdy obviněnému a jeho obhájci není „z taktických důvodů“ umožněno nahlédnout do spisu před prvním výslechem obviněného. Závažnost důvodů, ze kterých policejní orgán odepřel obviněnému právo nahlížet do spisu, je na žádost obviněného povinen urychleně přezkoumat státní zástupce.^[6]

Nahlížení do spisu je samozřejmě právem, nikoli povinností obviněného. Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání lze odůvodnit i poukazem na porušení zákona, ke kterému došlo přímo při vydání samotného usnesení. Seznámení se s obsahem spisu však dává obviněnému výhodu spočívající ve znalosti podkladů usnesení a lepší možnosti identifikace porušení zákona v přípravném řízení. Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání lze totiž odůvodnit nejen pro nesprávnost jeho výroku, ale i pro porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost výroku napadeného usnesení.^[7] Nahlédnutí do spisu před odůvodněním

stížnosti o zahájení trestního stíhání lze tedy obviněným i obhájcem doporučit.

V odůvodnění stížnosti lze namítat jakékoli pochybení orgánů činných v trestním řízení, pro které je výrok usnesení o zahájení trestního stíhání třeba považovat za nesprávný. Obecně menší význam mají námítky skutkového charakteru, neboť přípravné řízení slouží především k opatření podkladů pro následné řízení před soudem, kdy se předpokládá, že skutková zjištění bude na podkladě provedeného dokazování v hlavním líčení formulovat až soud. Odborná literatura uvádí, že k závěru o spáchání trestného činu určitou osobou postačí vyšší stupeň pravděpodobnosti, který však musí být konkrétními zjištěnými skutečnostmi dostatečně odůvodněn. Nestačí všeobecné podezření z trestné činnosti konkrétně nedoložené.[\[8\]](#)

Podle závěrů ustálené judikatury pak nepostačuje, pokud policejní orgán ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání uvede číslo paragrafu nebo zákonem užívané označení příslušné skutkové podstaty a jejích odstavců. Jelikož některé skutkové podstaty trestných činů lze naplnit různými znaky v zákoně alternativně uvedenými, je pro úplnost zákonného označení trestného činu nezbytné, aby obsahovalo i tzv. právní větu.[\[9\]](#) V usnesení o zahájení trestního stíhání musí být popsány okolnosti skutku rozhodné pro jeho posouzení z hlediska všech znaků skutkové podstaty trestného činu, který je v něm spatřován, tedy i subjektivní stránky (zavinění).[\[10\]](#)

Konečně co se týče požadavků na odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání, zde je policejní orgán povinen přesně označit skutečnosti, které odůvodňují závěr o důvodnosti trestního stíhání. Tento požadavek konkretizoval například i Ústavní soud ve své nalézací praxi, když uvedl, že z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé. V případě, kdy odůvodnění neobsahuje konkrétní důkazy, nýbrž pouhé odvolání na obsah spisu, jakož i v případě, že je posuzované rozhodnutí soudu pro nedostatek důkazů a pro nesrozumitelnost nepřezkoumatelné, jsou právní závěry soudu porušením ústavního principu zákazu libovůle v rozhodování, pročež nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i s čl. 1 Ústavy České republiky.[\[11\]](#)

Shora jsou příkladmo nastíněny jen některé v praxi často opomíjené zákonné požadavky na obsah usnesení o zahájení trestního stíhání. Nesplňuje-li usnesení o zahájení trestního stíhání některé ze zákonných požadavků, vhodným postupem obviněného a jeho obhájce je právě namítat danou nesprávnost výroku usnesení, pro kterou je státní zástupce povinen napadené usnesení zrušit. V přípravném řízení přitom už obhajoba mimo práva stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání další srovnatelně efektivní prostředky obrany nemá. Přimhouříme-li obě oči, můžeme snad za prostředek obrany považovat právo obviněného a jeho obhájce učinit návrhy na doplnění vyšetřování při skončení přípravného řízení.[\[12\]](#)

Trestní řád dává obviněnému právo podat stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Jde o bezesporu nejsilnější prostředek obrany proti postupu policejního orgánu v celém přípravném trestním řízení. Obviněným a obhájcem lze doporučit, aby lhůty k podání stížnosti nejen využili a stížnost podali, ale zejména aby stížnost podle obsahu usnesení a celého spisu ve věci vedeného kvalitně odůvodnili a rozhodujícímu státnímu zástupci tak dali argumentační podklad pro zrušení napadeného usnesení.

JUDr. Jan Ondřej Wilsdorf

Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

[1] § 160 odst. 1 ve spojení s § 120 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[2] § 160 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[3] § 160 odst. 7 ve spojení s § 143 odst. 1 a § 137 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[4] § 160 odst. 7 ve spojení s § 146 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[5] § 65 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[6] § 65 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[7] § 145 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

[8] § ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 160 [Postup při zahájení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2063

[9] rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 11 Tz 55/2001 ze dne 36. 4. 2001

[10] rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn. 9 To 72/02 ze dne 21. 8. 2002

[11] náleží Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 271/96 ze dne 6. 3. 1997

[12] § 166 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestního řádu

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)
- [Přeruščení výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů](#)
- [Trestněprávní odpovědnost členů zastupitelstva při nakládání s nepotřebným majetkem](#)